

595 Sayılı YAPI DENETİMİ HAKKINDA KHK ve 601 Sayılı UZMAN MÜHENDİSLİK HAKKINDA KHK; GEREKÇELER/GERÇEKLER

Yönetmelikleriyle TMMOB'ye verilen yetkileri kullandırmayan ve engelleyen kamu görevlilerinden hesap sorulmasıdır.

Olayın teknik boyutu hukuksal boyutundan daha da önemlidir

Bir yıl önce 17 Ağustos 1999 Doğu Marmara Depremi'nden sonra **Elektrik Mühendisliği Dergisi Özel Sayısı Ağustos 1999'da** depremle ilgili aşağıdaki değerlendirmeye yapılmıştı. 595 sayılı Yapı Denetimi Hakkındaki KHK'nın eleştirisine başlarken bu değerlendirmedeki bazı saptamaları bir kez daha bilgilerinize sunmak istiyoruz.

"...Şüphesiz ki deprem bir doğal felaket. Ne zaman olacağını, nerede olacağını ve ne şiddette olacağını bugünkü teknolojik düzey henüz açıklayamıyor. Ancak bugünkü teknolojik düzey nerelerde deprem olacağını yani nerelerin kaçınıcı derecede deprem kuşağında olduğunu bildiriyor. Dolayısıyla buralarda nasıl bir yapılaşmaya gidileceği bellidir. Depremi olmasının nasıl bir doğal felaket ise bütün bilinenlere rağmen deprem bölgesinde yapılaşmak hem de hiç bir ek önlem almadan yapılaşmak bir başka doğal felakettir

Kimdir bu doğal felaketin sorumluları?

- Deprem bölgesinde yapılaşmaya izin verenler,
- Her seçim döneminde vatandaşın oyunu bir kez daha çalmak için kat izni verenler,
- Proje ve yapı denetimini engelleyenler,
- Vatandaşa ucuz konut veriyoruz diye dayanıksız/ denetimsiz ve kalitesiz yapılar yapanlar,
- Yıllardır yapı denetimi, proje denetimi isteyenlere karşı

Olayın hukuksal boyutu; ya da KHK'larla ülke yönetme ısrarı

Olayın hukuksal boyutu tam bir komedidir. Hükümet, Doğu Marmara Depremi nedeniyle 4484 Sayılı yasayla değişik 27.08.1999 tarihli ve 4452 sayılı yetki yasasına istinaden 595 Sayılı KHK'yi çıkarmıştır. Ancak bu KHK yetki yasasının süresinin dolmasından sonra yayınlanmıştır. 12 Eylül'den sonra TBMM'ni devre dışı bırakıp KHK'larla ülke yönetme geleneği yerleştiğinden, 57. Hükümete kendisinde böylesi bir meşruiyeti ve yetkiyi görmektedir. Hukuksal boyutta asıl karşı çıkılması gereken neden buradadır.

595 Sayılı KHK kesinlikle iptal edilmelidir!

TMMOB ve Odaları zaten proje ve yapı denetimi konusunda yetkilidir. Bu yüzden ek bir düzenlemeye gerek yoktur. 595 Sayılı KHK kesinlikle iptal edilmelidir. Yapılacak olan bu güne kadar gerek TMMOB yasası gerekse İmar Yasası ve

H. Ali Yiğit
EMO Yönetim Kurulu Başkanı

mücadele eden yasaları ve yönetmelikleri uygulamamak için binbir yola başvuran başta Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve belediyeler,

• Proje denetimi yaptırın çok az sayıdaki belediyeyi "Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'ne haksız kazanç sağlıyor" diye mahkemeye verenler (Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı, İ. Melih GÖKÇEK geçtiğimiz yıl Çankaya Belediye Başkanı Doğan TAŞDELEN'i bu konuda mahkemeye vermiştir.),

• Proje denetim bedelleri yapı maliyetlerini artırıyor ve vatandaş mağdur oluyor diye denetimsiz yapılar üreten sözde müteahhitler,

• Teknik uygulama sorumluluğu (TUS) konusundaki yargı kararlarını uygulamamak için direnen Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı,

• TUS uygulamasını salt politik nedenlerle gerekli formasyona sahip olmayan fen adamlarına devretmek üzere çaba harcayan Enerji ve Tabii

Kaynaklar Bakanlığı ve bu konuda yönetmelik hazırlayan Milli Eğitim Bakanlığı,

• Bugüne kadar proje ve yapı denetimi konusunda söylenenlere kulak tıkayıp "TMMOB'de sadece politika yapıyor" diyen sözde saygın köşe yazarları... bu durumun sorumlusu sizlersiniz."

Ülkemizde bir yanda yaşanan felaket diğer yanda felaketin gerekçeleri ortada iken ne yeni felaketleri sonlandıracak nede felaketlerin gerekçelerini ortadan kaldıracak bir 595 Sayılı KHK.

Proje ve yapı denetimi bir kamu hizmetidir. 595 Sayılı KHK, bu hizmeti özelleştirmektedir

1980'lerden sonra dünya genelinde globalleşme adıyla sürdürülen politikaların temel amacı sosyal devlet anlayışı çerçevesinde kamu tarafından örgütlenmiş olan ve temel mal ve hizmet alanlarını kapsayan (eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, altyapı hizmetleri, denetim, haberleşme, enerji vb) uygulamaların ticari olarak yeniden örgütlenmesini öngören özelleştirme uygulamaları kademeli olarak hayata geçiril-

mektedir. Her ne kadar deprem gerekçe gösterilse de, 595 Sayılı KHK; depremden çok önce tasarlanmış ve yapı denetim alanının da yeni bir ticari alan olarak uluslararası kuruluşlara ve dev sigorta şirketlerine açma girişimidir.

TMMOB, gerek kuruluş yasası gereği gerekse örgütlenme biçimi olarak ülkemizdeki mühendislik uygulamalarını ve bu uygulamaları yapan meslektaşları kamu adına denetlemekle görevlendirilmiş kamu kurumu niteliğinde demokratik bir meslek kuruluşudur.

TMMOB bir kamu kurumudur ve gerek proje denetimi gerekse yapı denetimi (TUS) hizmetleri kamu hizmetleridir. 595 Sayılı KHK bir kamu hizmeti olan yapı denetim sürecini kar amaçlı olarak özel kuruluşlara devretmiştir. 595 Sayılı KHK'nın öncelikle altı çizilmesi gereken özelliği bir özelleştirme olduğudur.

Proje ve yapı denetimli bir kamu hizmetidir ve odalar eliyle yürütülmelidir.

Anayasa Mahkemesi 24 Ocak 1995 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan 3974 Sayılı Yasa'nın iptali gerekçesinde; "Anayasa yargısı alanında bir hizmetin 'kamu hizmeti' olup olmadığı ve bir sözleşmenin de 'imtiyaz sözleşmesi' olup olmadığı yasaya değil,

niteliğe bakılarak saptanabilir" ifadesi kullanılmıştır. Ayrıca Kamu Hizmeti tanımı: "devlet ya da diğer kamu tüzel kişileri tarafından ya da bunların gözetim ve denetimleri altında, genel ve ortak gereksinimleri karşılamak, kamu yararı ya da çıkarını sağlamak için yapılan ve topluma sunulmuş bulunan sürekli ve düzenli etkinliklerdir. Toplumsal yaşamın zorunlu gereksinmelerini karşılayan hizmetler, nitelikleri gereği kamu hizmeti olarak görülmüştür. Düzenlilik ve süreklilik kamu hizmetinin önemli öğelerinden birini oluşturmuştur. Çünkü bunun yokluğu toplum yaşamını alt üst eder" şeklinde tanımlanmaktadır.

Kamu hizmetlerinin temel özelliği kamu tarafından bedelsiz olarak ya da bu hizmeti sürekli kılacak makul bir bedel karşılığı yapılmasıdır. Yıllardır TUS uygulamasına direnen tüm kurum ve kuruluşlar, "odaların proje denetimi ve TUS denetimi için aldıkları bedellerin yapı maliyetini artırdığı ve vatandaşları mağdur ettiği" gibi komik bir gerekçeye sığınıyorlardı. Oysa bunun gerçek olmadığı, aksine denetimsiz ve kalitesiz üretimin adeta kamu eliyle teşvik edildiği bir süreç yaşanmıştır ve yaşanmaktadır. Son yaşanan deprem felaketleri yıllardır TMMOB ve odalarının dikkat çektiği konuların nedeni doğru olduğunun kanıtıdır.

Projeler ve yapılar denetlenmelidir.

Ama...

Bölgesel planlar ve şehir planları yapılırken başlamak üzere proje ve yapı denetimi kamusal bir hizmet olarak TMMOB ve odaları tarafından yapılmalıdır. Bu denetimler ticari denetimler olmayıp mühendisler ve mimarlar tarafından sürdürülen kamusal denetimlerdir. Ülkemiz hem kaynaklarını verimli kullanmak hem de olumsuz koşullarda mal ve can kaybını enaza

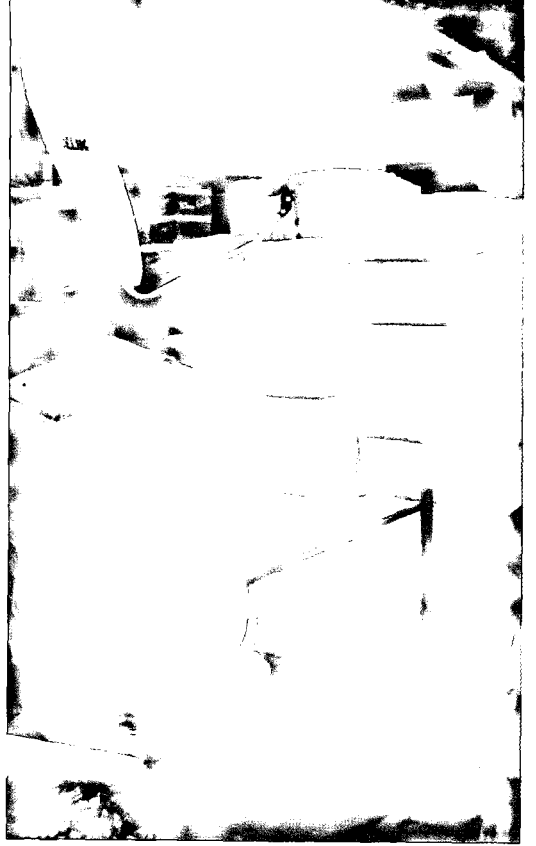
indirmek için gereklidir. 595 Sayılı KHK gereği proje üreten mühendis ve mimarların yaratıcı ve bağımsız yönleri yok edilmekte ve Yapı Denetim Kuruluşları'na bağımlı hale getirilmektedir.

Uzmanlığın eleştirilmesi yanlıştır

595 Sayılı KHK'nın eleştirilmesi gereken en önemli yanı, bir kamu hizmeti olan proje ve yapı denetiminin bir ticari alan olarak örgütlenmesi yani özelleştirilmesi iken maalesef vurgu uzmanlık konusuna yapılmıştır.

Ülkemizde gerek proje üretim süreci, gerekse uygulama ve yapı üretim süreci hep denetim dışı tutulmaya çalışılmıştır. Oysa elimizdeki kaynakları en gerçekçi biçimde kullanmalıyız (ki mühendislik ve mimarlık ta bunu gerektirir). Bugün ülkemizdeki kaynak israfının temel nedeni merkezi ve yerel yönetimlerdir. Süreçleri denetim dışında tutmaya çalışarak bu ülkeye en büyük kötülüğü yapmışlardır ve yapmaktadırlar. Ülkemiz kaynaklarını israf edecek ya da kötü kullanacak kadar zengin değildir. Yani uzmanlaşmayı teşvik etmek zorundayız. TMMOB, uzmanlaşma konusunda bugüne kadar eksik kalmıştır. Üyelerimizi her alanda yetkin kılacak meslek içi eğitimlere yönelmeliyiz.

Kalitesiz ve denetimsiz üretim süreçlerinin temel nedeni rant ilişkilerinin ihtiyacın önüne geçmiş olmasıdır. Bunun için piyasacı yaklaşımlardan vazgeçip merkezi

ve planlı ekonomiye yönelinmelidir. Planlı yaklaşımın temelini de uzmanlaşma oluşturur.

Uzmanlaşma yeni mezunları 'köleleştirecektir' yaklaşımı gerçekçi değildir

"Köleleştirmek" deyimi belki populist bir yaklaşım olarak yeni mezun arkadaşlarımıza cazip gelebilir. Ancak ciddi bir meslek içi eğitim ve uygulama süreciyle bütünleştirilmiş, teknik deneyime dayalı bir uzmanlaşma süreci, köleleştirmeden çok yeni mezunlar arasındaki eğitimden kaynaklı dengesizlikleri kapattığı gibi ihtiyaç duyulan nitelikli proje ve üretim sürecinin önünü açacaktır.

595 Sayılı KHK'nın Geçici 4. Maddesi uyarınca oniki yılını dolduranların uzman olmayı haklemelerinin herhangi bir teknik

dayanağı yoktur. Bu yaklaşım bugüne kadarki sorunlara yaklaşım-daki sığlığın bir başka göstergesidir.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı (BİB) TMMOB ve Odalarının yetki alanına müdahale ediyor

Gerek 595 Sayılı KHK'nın tümünde gerekse Yapı Denetimi Hakkında Yönetmelik'te BİB açıkça TMMOB'nin yetki alanına müdahale etmektedir (Acaba Sayın Koray AYDIN, yönetimlerini demokratik seçimlerle alamadığı odalara elindeki yetkileri kullanarak mı hükmetmek istiyor? Mahkeme kadiya mülk değildir. Yarın o bakanlık koltuğuna başkaları oturduğunda bu silahın kendisine yöneleceğini unutmasa iyi olur).

Her hangi bir oda Uzmanlık Belgesini vermezse bir defaya mahsus olmak üzere bu belgeyi BİB'nin vermesi hukuka aykırıdır. Eğer belge haksız yere verilmiyorsa başvuru makamı BİB değil bağımsız yargıdır.

Meslek alanları ilgili odalar tarafından örgütlenmelidir

BİB 601 Sayılı KHK ile 6235 Sayılı TMMOB Yasası'na eklenen Ek

Madde 6'da belirlenen sınav komisyonu oluşumu (3 asil 3 yedek BİB'den; 3 asil, 3 yedek YÖK'ten ve bir asil, bir yedek ilgili meslek odasından seçilir) ilgili odanın yetki alanına doğrudan müdahale etmektedir. Meslek içi eğitimi veren oda, sınav komisyonunu da oluşturmalıdır. Her meslek disiplinin bir çok alt disiplini vardır. Bu alt disiplinler bizim odamızın üye profili düşünüldüğünde yirminin üzerinde alt disiplin ve uzmanlık alanıyla karşılaşılır. Her uzmanlık alanının sınav komisyonu

ayrı ayrı kişilerden oluşacaktır. 601 Sayılı KHK'nın belirlediği 7 kişilik ve üstelik üç yıllığına seçilen bu komisyon bizim hangi alt uzmanlık alanımızın sorununu çözecektir? Örneğin BİB bünyesinde Yapısal Kabloleme (Structural Cabling) ya da Bina Otomasyonu (Building Automation) konusunda bir tek uzmanı var mıdır? Örnekler çoğaltılabilir. Söylemek istediğim amaç usulüne uygun meslek içi eğitim vermek mi, yoksa odalara dolaylı müdahale mi? Kamu kurumlarının böylesi bir örgütlenmesi ve kadrolaşması söz konusu bile değilken, salt komisyonlarda çoğunluk sağlama mantığıyla ne yapmak istiyor?

Ülkemizin gerek 595 Sayılı KHK gerekse 601 Sayılı KHK'yi çok fazla hak ettiğimize inanmıyorum!

Türkiye, bilimsel düşünce ve gerçekçi çözümler ile bugünkü gibi gecekondü çözümler arasında bir tercih yapmalıdır. Bu tercihi de maalesef gecekondü çözümlerden yana yapmış görünüyor. Kaynaklarımıza ve insanlarımıza yazık oluyor. Kimsenin bu ülke insanını ve kaynaklarını kötü kullanmaya hakkı olduğuna inanmıyorum. ◀

SÖNMEZ TRANSFORMATÖR SAN. VE TİC.A.Ş.

<http://www.sonmeztrafo.com>

25 YILLIK DENEYİM

TS ISO 9000 KALİTE GÜVENCESİ

TSE'ne UYGUNLUK

ÖZEL TRANSFORMATÖRLER

SOĞUTMA ŞEKİLLERİNE GÖRE

ONAN, ONAF(Yağlı) / WF (Su soğutmalı) / ONWF(Eşanjörlü) / AN, AF(Kuru tip)

ISI İZALASYON SINIFLARINA GÖRE

A (80°C) / B (110°C) / F (135°C) / H (155°C) / C (180°C)

KORUMA SINIFLARINA GÖRE

IP 00.....IP 44

Aşağıdaki transformatörlere ihtiyacınız varsa, çözümünü için sTs yi arayınızARK OCAKLARINDA

Ark ocaklarının OG den AC veya DC ark gerilimine düşüren transformatörler
Arkdan doğan harmonikleri süzmek veya darbeleri azaltmak amacıyla kullanılan hava aralıklı çekirdekli bobinler

İNDÜKSİYON OCAKLARINDA

Çeşitli frekanslarda çalışan indüksiyon ocaklarını besleyen 3 veya
1 fazlı transformatörler

Harmonik süzücü veya faz dengeleyici bobinler

ŞALT TESİSLERİNDE

Yıldız/açıküçgen veya zigzag topraklama transformatörleri

ELEKTRİK İLE TAHRİK

OG motorlarının yol verilmesinde kullanılan ototrafolar
Yol vermede akım sınırlayıcı olarak kullanılan reaktörler

REDRESÖRLER

3 Fazlı sistem geriliminden, 12 faza kadar fazsayısı değiştirici trans-
formatörler

ÇEVRE

Toz tutucu elektrofiltre transformatörleri

Yanmaz, epoksi 10 kV a kadar dağıtım transformatörleri

MADENLERDE

iş makinelerini besleyen titreşime dayanıklı transformatörler

ULAŞIMDA

Raylı sistemlerde 1 fazlı kademeli motor besleme transformatörleri

Gemilerde yalıtım amaçlı veya yükseltici/indirici transfor

TEST LABORATUARLARINDA

Yalıtım test trafoları

Yüksek akım veya kısadevre test transformatörleri

İKİ YIL GARANTİ

**DAĞITIM VE GÜÇ
TRANSFORMATÖRLERİ**

25 kVA dan 25 MVA 36 kV a kadar

KISADEVRE TEST RAPORLU

+

TEDAŞ ŞARTNAMESİNE UYGUN

Adres: Ankara asfaltı No:21 41410 Gebze/ KOCAELİ
Tel: 0.262.6555450 PBX Faks:0.262.6555752

ANA BAYİİ

ZAFER ELEKTROTEKNİK A.Ş.
TEL:0.212.2555893

